

KAKOVOST JEZIKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA ODRASLE

Nekateri vidiki spremljanja kakovosti na LU Koper

Ko govorimo o kakovosti v izobraževanju, običajno najprej pomislimo na učbenike in programe, predvsem pa na učinkovite oblike in metode, ki jih uporabljamo pri jezikovnem izobraževanju.

Manj pozornosti pa posvečamo izbiri in spremljanju učiteljev, zagotavljanju kakovosti v izobraževanju z dodatnim usposabljanjem strokovnih delavcev v organizacijah izobraževanja in zunanjih sodelavcev – učiteljev, ki skrbijo za izvedbo tečaja, in predvsem pomembnosti spremljanja udeležencev izobraževanja od začetka do konca izobraževanja. Pozablja se, da je treba tudi v jezikovnem izobraževanju spremljati odrasle udeležence in jim, kar je še pomembneje, omogočiti, da sami spremljajo kakovost izobraževanja, v katerega so vključeni.

*Kakovost pomeni-
jo zadovoljni
udeleženci.*

Na Ljudski univerzi v Kopru, ki ima skoraj 40-letno tradicijo na področju jezikovnega izobraževanja, že vrsto let sistematično spremljamo kakovost. Običajno jezikovno izobraževanje poteka v tečajih, v zadnjem času pa je vse več primerov individualnega pouka in samostojnega učenja z multimedijskimi programi v Središču za samostojno učenje. Pri organizaciji naštetih oblik so nam vodilo kakovostno jezikovno izobraževanje in zado-

voljni udeleženci in prilagoditev njihovim željam ter potrebam. Tu gre predvsem za svetovalno delo strokovnega delavca, ki skrbi za potek in izvedbo jezikovnega izobraževanja. Pomembno je, da je strokovni delavec vedno v koraku s časom, kar pomeni, da je seznanjen z vsemi novostmi glede programov, novih učbenikov, priročnikov ter različnih učil in tudi z novimi oblikami ter metodami v jezikovnem izobraževanju.

DO KAKOVOSTI Z USPOSABLJANJEM UČITELJEV

Vsi strokovni delavci na Ljudski univerzi v Kopru se izobražujemo in običajno udeležujemo že prvih izvedb dodatnih oblik usposabljanja, skrbimo pa tudi za dodatno usposabljanje naših zunanjih sodelavcev. Pogosto so zunanji sodelavci, sicer zelo dobri in usposobljeni učitelji z dolgoletno prakso v šoli, preveč »šolski« in imajo težave pri prilagajanju oblik ter metod dela odraslim udeležencem.

Usposobljen in predvsem dober učitelj je nedvomno najpomembnejši dejavnik v jezikovnem izobraževanju, zato je izbira primerne učitelja težka, predvsem pa odgovorna naloga. Poleg primerne izobrazbe, ki je predpisana z zakonom, so pomembne tudi izkušnje pri izobraževanju odraslih.

Pri tem je pomembna vloga strokovnega delavca, ko mora svoje znanje ter predvsem izkušnje pri izobraževanju odraslih posredovati učitelju in mu pri izvedbi programa pomagati ter svetovati.

Najmanj enkrat na leto organiziramo srečanja strokovnih aktivov, na katerih seznanimo učitelje z vsemi novostmi glede programov, učbenikov in dodatnega izobraževanja. Pogovorimo pa se tudi o morebitnih problemih in jih skušamo s skupnimi močmi čim bolje rešiti.

IZBIRA UČITELJA

Kandidat za učitelja se najprej pogovori s strokovnim delavcem – jezikoslovcem. Predstavimo mu cilje, oblike in potek jezikovnega izobraževanja v naši ustanovi. Seznanimo ga z osnovnimi podatki, programi, učbeniki in tehnično opremo in tudi s potekom jezikovnega izobraževanja v Središču za samostojno učenje. Ustaljena praksa je, da vsak učitelj, ne le novinec, spozna multimedijske programe za tuj jezik, ki ga poučuje.

Bodoči učitelj mora opraviti vsaj eno hospitacijo in učni nastop v jezikovnem tečaju. Pri učnem nastopu je navzoč strokovni delavec. Temu sledi pogovor, pri čemer analiziramo učno uro, oblike in metode dela. Šele po uspešnem nastopu lahko učitelj samostojno poučuje v naših tečajih.

Strokovni delavec ima običajno v skupini, v kateri poučuje novi učitelj, še eno hospitacijo in pogovor z udeleženci in učiteljem.

KAKOVOST IZOBRAŽEVANJA SPREMLJAJO TUDI UDELEŽENCI

Poleg strokovnega delavca spremljajo kakovost jezikovnega izobraževanja tudi udeleženci sami. Na začetku tečaja (uvodna učna ura) se udeleženci seznanijo s standardi in vsebino znanj za stopnjo tečaja, ki ga obisku-

jejo. Tako lahko spremljajo potek dela, vsebine tečaja in tudi doseganje zastavljenih ciljev. Uspešnost udeležencev preverjajo učitelji že med potekom tečaja z neobveznimi vmesnimi testi. Učitelj tako dobi informacijo o znanju skupine ter posameznikov in tudi informacijo o morebitnih nejasnostih oziroma pomanjkljivem znanju, udeleženec pa povratno informacijo o vložnem delu, znanju in o tem, kje se je treba še dodatno potruditi. V zvezi s tem mu učitelj naloži dodatne vaje ali pa ga napoti v Središče za samostojno učenje. Tečaj se konča s pisnim in ustnim preverjanjem. Pri ustnem delu sodeluje poleg učitelja tudi zunanji opazovalec – učitelj tujeje jezika, kar zagotavlja še dodatno kakovost izvedbe jezikovnega tečaja. Na koncu tečaja udeleženci prejmejo potrdilo o uspešno končani stopnji. Z njim dokazujejo, da so se usposobili za pisno in ustno sporazumevanje v določenem jeziku v skladu s standardi znanja, ki so predpisani za posamezno stopnjo tečaja. Na koncu (sklepna učna ura) tečaja se strokovni delavec pogovori z udeleženci in tako dobi povratno informacijo o organizaciji ter izvedbi tečaja. Po naših izkušnjah izrečejo udeleženci pohvalne besede in izražajo zadovoljstvo kar v pogovoru, toda večina se ne želi izpostaviti pred skupino s kritičnimi besedami, zato imamo v ta namen pripravljene anonimne vprašalnike, s katerimi dobimo popolno povratno informacijo o izvedbi tečaja.

Za kakovost izobraževanja so pomembne povratne informacije.

SVETOVALNI POGOVOR

Pomembno je tudi, da udeleženci obiskujejo tečaj, primeren njihovem predznanju. V ta namen opravijo pred vključitvijo v tečaj svetovalni pogovor z učiteljem, ki jih uvrsti v ustrezno stopnjo. Le tako namreč lahko zagotavljamo homogene skupine glede na pred-

znanje udeležencev in s tem tudi učinkovito jezikovno izobraževanje.

Svetovalnemu pogovoru sledi pogovor s strokovnim delavcem. Ta udeležencu glede na ugotovljeno predznanje tujega jezika, njegove želje, potrebe, pričakovanja in možnosti svetuje najprimernejšo obliko. Udeleženec se odloča med obiskovanjem tečaja, individualnim delom s profesorjem, kombinacijo samostojnega dela in konzultacijami z učiteljem ali samostojnim učenjem v Središču za samostojno učenje.

Za slednjega smo določili vzporednice – primerjave med standardi znanja in vsebinami programa za posamezne stopnje tečajev tujih jezikov in standardi ter vsebinami multimedijskih programov. Uporabljajo se predvsem kot pomoč pri izbiri najprimernejšega multi-

medijskega programa za posameznega obiskovalca Središča za samostojno učenje; le tako lahko tamkajšnji strokovni delavci, ki običajno niso jezikoslovci, svetujejo pri izbiri najprimernejšega programa.

Vzporednice so v veliko pomoč tudi učiteljem v jezikovnih tečajih, kajti na podlagi vzporednic lažje svetujejo udeležencem program, ustrezen njihovem predznanju, za ponovitev določenih slovničnih struktur ali za utrditev oziroma bogatenje besedišča. Dogaja se, da učitelj po opravljenem svetovalnem pogovoru ugotovi, da je udeleženčevo predznanje nekje vmes, med dvema stopnjama. Odrasli so običajno zelo, včasih celo preveč samokritični, zato se raje odločijo za nižjo stopnjo tečaja. Strokovni delavci pa jim običajno svetujemo obiskovanje Središča za samostojno učenje, kjer si lahko s samostojnim učenjem

pridobijo manjkajoče znanje in se vpišejo v višjo stopnjo tečaja.

Vsi, ki se ukvarjamo z jezikovnim izobraževanjem, vemo, kako je včasih težko zagotavljati izvedbo vseh stopenj tečaja. Zaradi premajhnega števila udeležencev ne moremo vedno zagotoviti nadaljevanja v vseh skupinah. Ker želimo, da bi naši udeleženci izobraževanje nadaljevali, jim ponudimo možnosti v Središču za samostojno učenje, kjer si lahko pridobijo znanje za stopnjo tečaja, ki so jo želeli obiskovati. Na koncu lahko opravljajo zaključni izpit in nadaljujejo izobraževanje na višji stopnji.

Na podlagi omenjenih vzporednic, primerjave med standardi znanja in vsebinami programa za posamezne stopnje tečajev tujih jezikov ter standardi in vsebinami multimedijskih programov lahko strokovni delavec pripravi posameznemu obiskovalcu Središča za samostojno učenje tudi individualen načrt učenja, na koncu pa lahko opravlja tudi končni izpit na posamezni stopnji.

Nekateri udeleženci Središča za samostojno učenje so si pridobili znanje tujega jezika le na podlagi multimedijskih programov. Pridobljeno znanje so želeli preizkusiti, zato smo zanje organizirali izpite za posamezno stopnjo tečaja in tudi izpit za pridobitev javnoveljavne listine po, sedaj že starem, programu Izpopolnjevanje v tujem jeziku.

Prehajanje od tečajne oblike k samostojnemu učenju v Središču za samostojno učenje in nasprotno ter dopolnjevanje ene oblike z drugo je na Ljudski univerzi v Kopru običajna praksa, po naših izkušnjah pa tudi zelo učinkovita.

JEZIKOVNI PORTFELJ V PRIHODNJE

V okviru evropskega pilotnega projekta Jezikovni portfelj pripravljamo in preizkušamo slovenski prototip Jezikovne mape za odrasle. Določene dele zahtevnega procesa spremlja-

nja kakovosti bomo dopolnili z nekaterimi prvinami projekta Jezikovni portfelj. Na podlagi skupnih evropskih meril za vrednotenje jezikovnega znanja in sposobnosti bomo omogočili udeležencem, da sami (in z učiteljevo pomočjo) ovrednotijo svoje spretnosti, znanje in jezikovno raven, da soodločajo pri izbiri izobraževalnih oblik, spremljajo in načrtujejo svoje jezikovno izobraževanje in cilje ter poti za njihovo doseganje.

To bo zagotovo pomenilo novo razsežnost in kakovost v jezikovnem izobraževanju odraslih.